DEO OPT. MAX. VNI ET TRINO, VIRGINI DEIPARÆ, ET SANCTO LVCÆ ORTHODOXORVM MEDICORVM PATRONO.

QVÆSTIO MEDICA

CARDINALITIIS DISPVTATIONIBVS MANE DISCVTIENDA

IN SCHOLIS MEDICORVM DIE IOVIS XXIII. FEBRVARII.

M. MATHVRINO DENYAV, Doctore Medico & Professore Regio, Præside.

An Sedes Somni sit Cor?

NVLLVS sensus in actione versatur absque ope spirituum, hinc animalibus somni vigiliæque vicissitudo necessaria est, cùm subtiliores illorum spiritus ob rariorem substantiam facilè resolvantur, nec sufficiens fieri possit eorum restauratio sola partium quiete, si spiritus ab humore alibili minimè sejunctos exceperis, sed præterea caloris, cujus virtute sunt educendi, & humoris, è cujus sinu prodeunt contractionem & revocationem ad sui officinam exposcant: Sensuum igitur externorum functiones omnes intermitti necessum est, si spirituum influxus inhibeatur obstructâ viâ, quæ pertingit ad ostia communis sensus, in quem undique velut in centrum externę facultates, rerum perceptarum imagines quasi lineas transmittunt, vicissimque ab eo, ut à piscinâ, spirituum animalium derivationem excipiunt. Sic somnus est vinculum primi sensorij, ac proinde ligatio est omnium sensuum externorum ad animantium quietem & salutem instituta; opposita verò vigilia est omnium sensuum externorum aut saltem aliquorum solutio & libertas, quippe ratio somni plus excludit, quàm vigilia includat; omnes sensus externi à functionibus cessant, aut infirmiùs exercentur, dum somno tenemur, quo nihil morti similius, tunc enim corpus amicâ vi soporis elisum, blandę quietis necessitate prostratum, immobile quodammodo situ, quale post vitam jacebit.

HVNC in finem natura in somno spiritus omnes colligit ad proprium fontem, atque ad intima corporis penetralia, hinc partes externæ dormientium frigidæ, quæ spirituum intro recessu hebetiùs sentiunt: ita dum ex puriorum spirituum repressione seu resolutione devinciuntur animalis directio ac puriorum sensuum usus, somnus obrepit, recreator corporum, redintegrator virium, probator valetudinum, pacator operum, Medicus laborum, cui legitimè fruendo dies cedit, nox legem facit, auferens rerum etiam colorem. Quando enim sensus externi tempore somni quiescunt, collecta ad functiones internas obeundas spirituum animalium dispendia repatat, vitalis facultas in sinistro cordis thalamo vitales spiritus impensiùs elaborat, virtus concoctrix in alimenti coctionem perfectiùs incumbit, & reliqua munia majore agendi robore perficit. Hæc autem ex alimento educta evapotatio ad superiora simulque remotiora perducta, cùm ulteriùs ascendere non possit, inferiora repetit, frigidorumque membrorum virtute frigidior densiorque facta, non tantùm perturbat ac caliginosos reddit spiritus puriores sensuum organis inservientes, eademque capitis superiora insitâ levitate petentes, verùm etiam comprimit & ad proprium fontem retrudit, cor scilicet calidissimum & humidum, vitę principium, primum sensorium, regem totius microcosmi, qui caloris & spiritus vivifici, à quo omnia geruntur & pendent, opifex ac largitor est munificentissimus.

PROXIMA scilicet somni naturalis causa est influentis calidi ad viscera retrocessus & contractio, hoc absente, actionum organa necessariò feriantur: Princeps hujus revocationis causa est anima sui domicilij provida rectrix, ut omnem spiritus exhalantis mox futuram jacturam præpediat, ejus damna resarciat, & organorum lassitudinem inductâ requie demulceat. Est enim homini præfixus à naturæ Opifice finis, ut vitam rationalem, sive actuosam, sive contemplativam ducat: huic proximè divinæ vitæ destinata sunt omnia animalia organa, quę intellectui expeditum optatumque obsequium deferunt. Vitalis spiritus, qui eandem cum spiritu animali dicto naturam & substantiam habet, ac solùm accidente, nempe refrigeratione differt, ad functiones animę obeundas exigitur, qui cùm ætherę & tenuissimę substantiæ sit particeps, facilè tenues in auras vanescit, in cujus locum alius atque alius continenter substituendus est; cujus materia est vapor sanguinis in cordis promptuario elaborati jugi ac perenni ejusdem actione, aliàs spiritus vitaque ipsa deficeret, quamvis totus sanguis in vaporem facesseret. Hinc accidit, ut nimius corporis aut animi labor in lipothymiam aut syncopem exolutis spiritibus hominem præcipitet, & organa fatiscant, doloremque aut alteratione, aut tensione, aliâve unionis solutione patiantur non sine gravi damno. Hoc consilio natura partibus, quę actione perpetuâ agitari debuerunt, cujusmodi sunt cor & pulmo inter contrarios diastoles & systoles motus, breves quietes indidit, ne deficerent labore indefinenti fatigatæ.

PORRO cùm contrariorum sit una & eadem disciplina, unum idemque subjectum, somnus & vigilia uni eidemque animæ parti & subjecto tribuenda sunt: non quidem intelligenti facultati, cùm bruta sicut & homines has passiones sustineant: nec naturali, cùm in somno potissimùm vigeat, suasque operationes expeditiùs absolvat, majus enim ex unione caloris instrumentarij opificis roburilli compatatur: quin & plantę non dormiunt, quę tamen naturali animę facultate donatę sunt. Itaque sentientis potentiæ passiones sunt somnus & vigilia, cùm omnes sensus ab anima sentiente originem ducant, & consopiantur in somno, excitentur in vigiliâ: at sentientem vim in corde tanquam in regio tribunali considere necessaria principum potentiarum unio arguit, earumque gestiones vel ipso sensuum testimonio id comprobant. Somnus igitur est cordis affectio: quia ut sensus omnes conquiescunt, dum consopitur facultas quę eos omnes è suo sinu profert, sic omnia sensuum organa necessario eoque arctissimo vinculo ligantur, ubi diminutum atque coarctatum est commune omnium sensoriorum sensorium, eamque ob causam quæ naturæ legibus continetur, absque ulla noxâ eorum quæ ad vitam pertinent, ut in lipothymiâ & syncope, epilepsiâ, præfocatione, & id genus aliis accidit, in quibus sensus obtorpescunt, & vi morbi feriantur, quoniam in ἐκλύσει animalis virtutis defectui adjungitur facultatis naturalis seu vitalis compressio, qua vitales spiritus, sanguis & vis vegetatrix simul contrahuntur ac debilitantur: in epilepsiâ & uteri strangulatu ideo laborantes sensu ac dirigendi virtute destituuntur, quoniam colli & gutturis venis intumescentibus, respirationis ad vitam necessariæ organa impediuntur ac comprimuntur.

NATVRALIS somni causa statuenda est caloris à corde in cerebrum partesque superiores elatio; & quemadmodum ex terrâ irriguâ vapores ab imo attrahuntur, maximèque cùm sol radios calidiores spargit; ita in nostri opificij solo evenit, cibis intra nos per innatum calorem ebullientibus: cùmque calor suâpte naturâ sit mobilis & sursùm tendat, è partibus humidis vapores elicit humoreque imbuitur; quo quidem gravior effectus, ad inferiores partes devolvitur, & ad cordis venas unde prodierat revertitur: quas gravans & incompletâ obstructione calorem ingeminante occludens quodammodo & infarciens somnum accersit; idcirco infantes & qui pituitâ redundant, somniculosi sunt, senes verò & melancholici pervigiles: quia in illis vapores non aliter ac fumus per ipsas membrorum quasi parietum commissuras penetrant & in superiora capitis evadunt & convolant; inde verò ad meatus organorum sensuum delati, passim se se permiscent, sicque sensum omnem otiosum reddi necesse est; in his verò, quia sicciores sunt, nulla fit blanda anathymiasis: Eadem de causâ qui venas habent angustas, in somnum valde sunt propensi, quia humor vaporve crassior facillimè venas exiles infarcit: sic animalia statim à cibo potissimùm somnum ineunt, multi contrà ob inediam noctes insomnes traducunt, quia vapores suppeditat alimenti copia, negat inopia. Quædam edulia & potiones, ut amygdala dulcia, dactili seu palmulæ, lac, vinum, lactuca, buglossa, flores nymphæ, aliaque similia dicuntur somnifera, quia plurimos vapores sursum efferunt, & cerebrum humenti suavique halitu irrigant, venasque ac ductus per quas spiritus commeant quadantenùs obstruunt. In quâ igitur parte fit prima & remota alteratio sanguinis & spirituum conciliando somno accommodata, illa etiam sedes seu instrumentum somni erit remotum, sed præcipuum: Hoc verò fit in corde, nam nemine refragante ad ipsum vapores, quos calor è cibo humido eduxit, per venas frigidi & humidi deferuntur, & in ipso spiritus humectantur & frigescunt: Accedit finis somni, scilicet instaurare & confirmare vires animalium. Ejus igitur sedes in eo membro agnoscenda est, à quo totius corporis vires prodeunt & roborantur.

Ergo Sedes Somni est Cor.

Proponebat Lutetiæ CLAVDIVS BIENDISANT, Aquensis, A. R. S. H. M. DC. LXVIII.